МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
щодо використання журналу “Джміль” № 2, 2018
для проведення тематичного тижня “Час”
за модельною програмою Нової української школи

ПАН ТОЧНИЙ ЧАС НА ГОСТИНУ КЛИЧЕ НАС

Рубрика: *Пригоди на обкладинці*
Сторінки: обкладинка, с. 2-4

Сюжетна картина нагадує міні-музей, де можна побачити різноманітні пристрої для вимірювання часу. Картина допоможе закріпити та систематизувати знання дітей про одиниці вимірювання часу — сторіччя, рік, пори року та місяці, дні тижня, години, хвилини, секунди.

Екскурсоводами в цьому музеї можуть стати учні. А ще малята можуть доповнити його власними експонатами, придумати і втілити оригінальні сюжети для картин про час та обговорити їх з друзями.

Публікація стане у пригоді під час занять з ознайомлення з довкіллям, занять та уроків з розвитку мовлення й математики, уроків природознавства, образотворчої діяльності.

Інтерактивна презентація*:* jmil.com.ua/2018-2/coverpic

Варіанти запитань та завдань

- Пригадайте відомі вам одиниці вимірювання часу. Навіщо їх так багато? Які одиниці коли нам потрібні?
- Придумайте власні твердження про одиниці часу. Пограйте у **гру “Математика і час”**: діти придумують істині та хибні твердження про одиниці часу, записують або схематично зображують їх на аркуші, потім міняються записами, визначають, чи є помилки у твердженнях.
- Опишіть епоху за обличчям людини, яка її представляє.
- Розглянувши “портрети” місяців, поясніть, чому художник саме так їх зобразив. Придумайте, опишіть або намалюйте власні зображення місяців.
- Пограйте в парах у **гру “Що раніше, що пізніше?”**, скориставшись календарем-каруселлю на картині: один гравець показує на картині і називає місяць, інший називає наступний та попередній місяці.

ШКІРЯСТА ЧЕРЕПАХА

Рубрика: *Джмеликова колекція*
Сторінки: с. 2 обкл.

Публікація є одним із прикладів **науково-пізнавального тексту** для молодших школярів. Обговоріть з малятами, які особливості має цей текст, запитайте, як вони його назвали б, чому саме так. Чим цей текст відрізняється від казки, інших жанрів художньої літератури? Навіщо і коли потрібні такі тексти?

Запропонуйте дітям знайти у статті **наукові відомості**, з’ясуйте, що було для них новим, а що вони вже знали. Яка інформація їх здивувала? Можливо, щось малята захотіли перевірити. Чому? Як саме вони планують це зробити? Які джерела інформації використають для цього? Чому саме їх?

Відповіді на які свої запитання про черепах діти знайшли у тексті, а на які ще не отримали? Про що вони хотіли б дізнатися більше? Де саме планують знайти відповіді?

Інтерактивна презентація*:* jmil.com.ua/2018-2/jmil_collection

Варіанти запитань та завдань

- Чим черепахи відрізняються від інших тварин?
- Насправді кожна черепаха — унікальна. А ще це одна з небагатьох тварин, які живуть на всіх континентах, крім… На якому континенті черепах немає? Як ви гадаєте, чому?
- Існує багато видів черепах — від крихітних до величезних. Тож усі вони різні. А чим вони схожі? Чого у черепах більше — подібностей чи відмінностей?

- Що заважає їм пересуватися швидше? Чому в них такі дивні передні лапи?
- Дізнайтеся, що їдять шкірясті черепахи, чи доглядають вони своїх малят, у яких океанах їх можна зустріти.

Шкірясту черепаху можна ще назвати володаркою минулого, адже її далекі пращури бачили динозаврів. Цікаво, що з тих давніх часів черепахи майже не змінилися.

- Дізнайтеся, які ще тварини залишилися майже такими самими, якими були їхні далекі пращури.
- Які тварини змінилися найбільше?
- Чому тварини змінювалися?

ІСТОРІЯ ГОДИННИКІВ

Рубрика: *Клуб допитливих*
Сторінки: с. 5-7

На основі публікації педагог може побудувати дослідницький квест, під час якого молодші школярі дізнаються, як люди вимірювали час у різні епохи, як створюючи для цього все більш досконалі пристрої, переконаються у важливості розвитку техніки.

Запропонуйте дітям порівняти різні годинники (які з них дають нам змогу визначити час найточніше?), пояснити, чому в сучасних годинниках з'явилися додаткові функції, поміркувати, коли і навіщо вони потрібні. Зробити це дітям буде легше і цікавіше, якщо на уроці ви влаштуєте справжню дослідницьку лабораторію, де вони випробовуватимуть різні годинники і навіть влаштують змагання між ними, дібравши власні об'єктивні критерії для визначення переможця.

Запропонуйте малятам представити один і той самий час у годинах, хвилинах, секундах. Поміркуйте, коли яка точність потрібна, коли варто знати точний час, а коли нас задовольняє приблизний. Взагалі, які одиниці вимірювання часу ми використовуємо у повсякденні? Чому саме їх?

Актуалізуйте досвід дітей, запропонувавши розповісти, які з винайдених у давні часи годинників використовують і сьогодні, де і коли, чому.

Публікація зробить яскравим і незабутнім заняття з ознайомлення з довкіллям, інформаційної культури, урок природознавства, а також допоможе провести інтегрований тиждень або день.

Інтерактивна презентація*:* jmil.com.ua/2018-2/clubcurious

Варіанти запитань та завдань

- Поміркуйте, яким має бути годинник.
- Які додаткові функції виконують сучасні годинники?
- Які з них основні, а які другорядні?
- На що насамперед потрібно звертати увагу, вибираючи годинник? Чому?
- Уважно подивіться на ці незвичайні годинники. Які функції в них є? Чим ці годинники особливі? На які ґаджети вони схожі? Чим саме?

Додаткові матеріали

Це **смарт-годинники** — так звані "розумні годинники". Вони мають функції сучасних смартфонів та планшетів — календар, медіаплеєр, мобільний телефон, доставка й відправлення електронної пошти, СМС-повідомлень тощо.

ДНІ У ТИЖНІ ДИВОВИЖНІ

Рубрика: *Літературна студія*
Сторінки: с. 8-11

Читаючи віршики та веселі історії, ознайомлюватися з днями тижня цікавіше. Під час такої діяльності молодші школярі швидше засвоюють знання, починають використовувати їх у своєму повсякденному житті. Організувати

саме таку діяльність допоможе публікація у *Літературній студії* журналу “Джміль”.

Малята вивчають прислів’я і з’ясовують їхній зміст, запам’ятовують назви днів тижня та їх послідовність, розгадують і придумують самі загадки про дні тижня, розв’язують цікаві завдання.

Публікація стане у пригоді на заняттях з ознайомлення з довкіллям, заняттях/уроках з розвитку мовлення, уроках навчання грамоти, літературного читання, української мови, а також допоможе провести інтегровані тижні та дні.

Варіанти запитань та завдань

- Цікаво, а чи завжди дні тижня називалися так, як сьогодні? Дослідіть, які назви мали дні тижня у давнину.
- Кожний день тижня чудовий по-своєму. А який з них найбільше подобається вам? Чому?
- Знайдіть дні тижня на сюжетній картині з обкладинки журналу “Джміль”. Де зображений кожен з них? Чому саме там?
- Подивіться, у футболки яких кольорів вони вдягнені. А які кольори дібрали б ви?
- Придумайте улюблене заняття для кожного дня тижня.
- Як у календарі позначають дні тижня?
- Візьміть календар за 2018 рік і полічіть, у якому місяці яких днів тижня найбільше.
- Якби ми позначали дні тижня у календарі не першими літерами їхніх назв, а малюнками, то які зображення для кожного з них дібрали б ви? Намалюйте їх.
- Придумайте історії про дні тижня.

Додаткові матеріали

Розповідь про знаки зодіаку і таємниче “коло тварин”,
а також **календарик**, де зіставлені місяці й знаки зодіаку

ТАНОК ЗЕМЛІ ДОВКОЛА СОНЦЯ

Рубрика: *Космічна станція*

Сторінки: с. 12-13

Публікація-пригода допомагає просто й дохідливо пояснити малятам, чому на Землі чергуються день і ніч, від чого залежить тривалість доби, чому змінюються пори року.

Публікація стане у пригоді на заняттях з ознайомлення з довкіллям, уроках природознавства, а також допоможе провести інтегровані тижні та дні.

Варіанти запитань та завдань

Зберіть власну експедицію і дослідіть інші планети Сонячної системи. Пригадати всі планети допоможе наша презентація “Знайомтесь: Сонячна система”.

- На яких планетах доба менша від земної, а на яких більша?
- Скільки тривають пори року на інших планетах Сонячної системи?
- Чи на всіх планетах змінюються пори року?

Додаткові матеріали

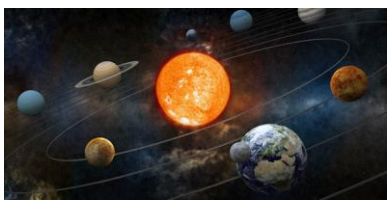

Знайти відповіді на ці та багато інших цікавих запитань допоможе освітній проект Джмелика для молодших школярів “Далекий близький космос”.

ПОРИ РОКУ

Рубрика: *Вернісаж*
Сторінки: с. 14-15

Цю чудову оригінальну картину можна розглядати під час підсумкових занять/уроків з теми “Пори року”:

- на картині малята можуть побачити одразу всі пори року;
- художник зобразив одне й те саме місце, тому дітям зручно порівнювати, виокремлювати прикмети пір року;
- незвичайна композиція пробуджує інтерес малят, активізує їхню уяву, спонукає детально роздивитися картину, створити й собі щось подібне.

Поговоріть з дітьми про те, чи може ця картина мати іншу форму — трикутну, круглу, прямокутну. Чому? Запропонуйте придумати сюжет, який “пасуватиме” до картин круглої й трикутної форми, втілити його.

Публікація стане у пригоді на уроках з образотворчої діяльності, розвитку мовлення, курсу “Мистецтво”, заняттях з ознайомлення з довкіллям, уроках природознавства.

Інтерактивна презентація*:* jmil.com.ua/2018-2/vernisage

Варіанти запитань та завдань

- Чим вам сподобалася незвичайна картина Яцека Єрки?
- Знайдіть на картині білого ведмедика. У яких порах року ви його побачили? Як ви гадаєте, чому його не видно восени та навесні?
- Яке ваше улюблене місце біля будинку чи в рідному місті (селі, селищі) загалом? Сфотографуйте його в кожну пору року (виберіть однаковий ракурс). А коли зробите це, створіть власний колаж “Пори року”.
- А які деталі у кожній порі року на картині вас особливо зацікавили? Чим саме?
- Намалюйте власну чотирикутну картину. Що ви на ній намалюєте?

А тепер Джмелик запрошує всіх охочих на свій вернісаж “Пори року”.

БУТИ ВЧАСНО — ЦЕ ПРЕКРАСНО!

Рубрика: *Кіностудія*
Сторінки: с. 16-17

У коміксі розгортається фантастична ситуація, яку діти легко можуть спроектувати на реальність, уявити, що відчувають її учасники, пригадати подібні моменти з власного життя. Тому цей сюжет малятам легко трансформувати та інсценізувати, а потім обговорити і змоделювати дії персонажів, вибравши найкращий варіант.

Поговоріть з малятами про причини запізнень; з’ясуйте, які з них поважні, а які ні; поміркуйте, як слід діяти, аби зменшити ймовірність запізнень.

Інтерактивна презентація*:* jmil.com.ua/2018-2/movie

ЧАС БАЖАНЬ

Рубрика: *Школа шляхетності*
Сторінки: с. 18-21

Публікація образно й ненав’язливо розповідає дітям про цінність часу. Адже час ми не купуємо за гроші, ми його навіть не бачимо, тому в малят може скластися помилкове уявлення, що часу завжди багато і цінувати, а тим більше економити його не треба.

Історія дає можливість наочно побачити ціну змарнованого часу. На щастя, у казці його вдалося повернути. А от чи можна повернути час у реальному житті?

Запропонуйте дітям знайти прислів’я про цінність часу, пояснити їхній зміст і проілюструвати. Малятам буде цікаво придумати власні історії й “оздобити” їх кількома доречними прислів’ями.

Матеріал доцільно використати на виховних годинах і позакласних уроках читання у початковій школі.

Варіанти запитань та завдань

- Чого навчає ця неказкова казка? Чому Джмелик назвав її саме так?
- Чому це казка? А чому вона неказкова?
- Поміркуйте, чи випадало вам опинитися на місці друзів.
- Яку історію про час придумали б ви?

Лінь — один з поглиначів нашого часу. Почитайте казку з малятами і поміркуйте, чому потрібно перемагати лінь.

Додаткові матеріали

Казка про Лінь (2013, № 3) — казка-вистава про те, що таке лінь і як можна її перемогти, та запитання для бесіди з дітьми за її змістом.

ЯК УСЕ ВСТИГАТИ?

Рубрика: *Психологічна вітальня*
Сторінки: с. 22-25

Публікація продовжує розмову, започатковану коміксом "Бути вчасно — це прекрасно!", і допомагає розповісти дітям, як саме можна планувати свій час.

Поговоріть з малятами про те, як ми плануємо час, навіщо це потрібно, покажіть зразок такого плану, запропонуйте дітям придумати власне, зручне саме для них, оформлення.

Спробуйте з дітьми планувати разом: створіть план цікавих справ на наступний день, а потім простежте за його втіленням, відзначте, що вдалося здійснити, а що ні, знайдіть причини порушення планів. Привчайте дітей не тільки складати плани, а й дотримуватися їх.

Запропонуйте дітям спланувати свій ранок (див. завдання у публікації), а потім порівняти плани (одразу і після кількох ранків, проведених відповідно до них). Чий план виявився найбільш вдалим? Чим саме? Які справи у розпорядку можна міняти місцями, а які ні? Чому? Продумайте разом, як можна вдосконалити складені плани.

Додаткові запитання

Джмелик придумав ще й цікаве завдання з **наліпками**, розв'язавши яке навіть малятко зможе спланувати свій ранок. Після чого залишиться лише… дотримуватися плану.

- Справді, якщо виконувати такий план дій, то все встигатимеш! А чи завжди ми діємо так? Можливо, у вас є власні секрети?
- Пригадайте, як ви плануєте свій час.
- Попросіть батьків розповісти про власні секрети планування.
- Чи чули ви про органайзери? Чому вони так називаються?
- Який паперовий органайзер має кожен школяр?

HICKORY, DICKORY, DOCK / ТВАРИНКА НА КОЖНУ ГОДИНКУ

Рубрика: *Поліглот*
Сторінки: с. 26-27

І англійська, й українська версії пісеньки допомагають закріпити вміння дітей називати час за стрілковим годинником.

У пригоді стане ігровий посібник.

Виготовте з картону макет великого годинника з маятником, циферблатом та стрілками, що рухаються, зробіть проріз, по якому можна пересувати вгору-вниз зображення тваринки. Завантажте малюнки для посібника зі сторінки https://jmil.com.ua/2018-2/polyglot.

Нехай дорослий співає куплет за куплетом, а діти по черзі асистують йому: виходять до годинника, переводять стрілку, вибирають серед карток зображення потрібної тваринки і рухають ним.

Кожна дитина може виготовити власний годинник з рухомими стрілочками з картонної тарілки та дротиків, а зображення тваринок закріпити на дерев’яних прищіпках. Тоді пісню можна співати хором, одночасно розміщуючи прищіпки з тваринками навпроти відповідних позначок на годиннику.

Варіанти запитань та завдань

- Уважно роздивіться картинку, отриману під час розв’язування завдання з наліпками. Яка стрілочка на кожному годиннику стоїть на тому самому місці? Чому? Чи можна за її розташуванням визначити час?
- Яка стрілочка показує, скільки зараз годин? Як вона подорожує циферблатом?
- Яка стрілочка полюбляє рухатися найшвидше?
- Скільки разів за добу стрілочки опиняються на одній прямій лінії? Через який час таке трапляється?
- О котрій годині непосидючі стрілочки створюють такий самий кут, як між сторонами квадрата (його ще називають прямим)? Які ще геометричні фігури обов’язково мають такі кути? Скільки разів за добу ми можемо побачити такий кут зі стрілочок? Через скільки годин він утворюється?

ЗАДАЧІ З КАЛЕНДАРЕМ ТА ГОДИННИКОМ

Рубрика: *Клуб кмітливих*
Сторінки: с. 28-29

Публікація подає цікаві приклади різноманітних задач про час, які ми розв’язуємо у повсякденному житті. Тим дітям, яким важко вирішувати завдання такого типу, допоможе посібник — циферблат зі стрілками, що рухаються (картонний або виготовлений зі старого годинника).

Дослідіть разом з малятами різні способи подання інформації про час на годинниках. Порівняйте сонячний годинник, годинник зі стрілками і годинник, що має цифрове табло. Поміркуйте, за яким годинником ми можемо визначити час найточніше.

Порівняйте різні типи календарів (кишеньковий, щомісячний, відривний). Для чого існує кожен з них.

Варіанти запитань та завдань

- Як бачите, Джмелик придумав математичні задачки про те, що навколо. Озирніться, уважно все роздивіться і знайдіть у повсякденному житті цікаві задачки.
- Які задачки, пов’язані з часом і календарем, ми розв’язуємо щодня? Щомісяця? Щороку?

МАНДРИ З ЧАСОМ ГЛІБА З БАСОМ

Рубрика: *Мала сцена*
Сторінки: с. 30-32

Пригодницька вистава — **мандрівка на машині часу** — допомагає розповісти молодшим школярам про далеке минуле.

Запропонуйте малятам продовжити подорож за власним сценарієм, помандрувати у ті часи, про які вони хочуть знати більше, порівняти життя людей у далекому минулому і у сьогоденні.

Під час підготовки вистави діти навчаються працювати в колективі, розвиваються їхні музичні та сценічні здібності, мовлення, пам’ять, увага та уява.

Така вистава може стати оригінальним підсумком або початком тематичного тижня, освітнього проекту, міні-дослідження.

Додаткові матеріали

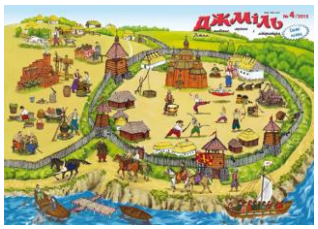

Тематичний випуск “Джмеля” “Славні козаки” (2015, № 4) перенесе малят у минуле і дасть змогу погостювати у козацькому курені: бесіди, оповідки, вірші, ігри, картини, музика допоможуть маленьким читачам дізнатися про козаків, їхнє буденне життя й славні подвиги, про традиції та культуру тих часів, а також спонукатимуть до власних міркувань і творчості.